

Serkan Köybaşı

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI YEŞİL ANAYASALCILIK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
ÖNEMLİ KISALTMALAR	XIX
GİRİŞ.....	3
I. Mevcut anayasal düzenle iklim değişikliği arasındaki ilişki	11
A. Anayasal düzeninin ekolojik açıdan tarihsel analizi	14
1. Kapitalist dönem öncesinde yaşanan bilimsel ve felsefi dönüşüm	17
a. Batı'daki bilimsel gelişmelerin ekonomik altyapının değişmesindeki rolü.....	21
b. Burjuvazinin üzerinde yükseldiği felsefi kavramlar.....	26
i. Mülkiyet	31
ii. Eşitlik	54
iii. Özgürlük	56
2. Kapitalizmin gelişimi ve modern devlet ve hukuk sistemiyle arasındaki bağlantı	58
a. Burjuvazinin ihtiyaçları doğrultusunda ulus-devletin ortaya çıkışı.....	59
b. Yeni bir ekonomik sistem olarak kapitalizmin baskın hale gelişi.....	65
c. Üretimde fosil yakıtların kullanılmaya başlanmasının toplumsal etkisi	69
d. İnsan-merkezli anayasal sistemin ortaya çıkışı	77
e. Burjuvaziyle modern devlet arasındaki organik bağ	86
i. Burjuvazinin koruyucu kurumu olarak modern devletin inşası	87
ii. Kuvvetler ayrılığının burjuvazi tarafından fiilen ortadan kaldırılması	92

iii. Modern devletin bir unsuru olarak hukuk devleti ilkesine eko-eleştirel yaklaşım.....	99
iv. Kapitalist ekonomik düzen ve mevcut hukuk sistemi arasındaki simbiyotik ilişki	108
B. Antroposen'in yapısal nedenleri ve yarattığı acil durum	124
1. Hukuksal açıdan iklim değişikliğinin nedenleri.....	129
a. Kapitalist ekonomik altyapı ve Antroposen bağlantısı	131
i. Büyüme mantığının iklim değişikliği üzerindeki etkisi	138
ii. Kapitalizmin daha da “ekokırımcı” hali olarak neoliberalizm.....	146
b. Fosil yakıtlara dayalı toplumsal ve siyasal yapı	151
2. İklim değişikliğinin yarattığı küresel varoluşsal tehlike	157
a. Altıncı büyük yok oluş tehlikesi	159
b. İklim değişikliğinin insanlar üzerindeki etkileri.....	169
i. İklim göçleri.....	176
ii. Şiddet.....	179
iii. İnsan hakları ihlalleri.....	185
II. Yeni yeşil bir anayasal düzen kurmak	189
A. İnsan-merkezli bir hukuk düzeninden doğa-merkezli bir hukuk düzenine geçiş	194
1. Burjuva hukuk düzeninden çıkış.....	198
a. Bilimde yaşanan paradigma değişiminin hukuka yansıtılması	202
b. “Çevresel” duyarlılığın doğa-merkezli hukuk talebine evrilmesi	207
2. Doğa-merkezli bir hukuk sisteminin felsefi temelleri	211
a. Kapitalizm öncesi doğa etiğinin hatırlanması.....	212
b. Yeşil anayasalcılığın telos'u	217
c. Posthümanizm	220
B. Yeşil anayasalcılığın temel unsurları	223
1. Sürdürülebilirlik	229

2. Hak kavramını yeniden düşünmek.....	233
a. Mülkiyet hakkına hukuksal sınırlamalar getirilmesi.....	242
b. İnsan olmayan varlıkların hak öznesi olarak tanınması....	248
i. Hayvanların anayasal hak öznesi olarak tanınması	255
ii. Diğer doğal varlıkların haklarının tanınması.....	261
c. Ekokırımın bir suç olarak tanınması.....	282
3. Doğayla uyumlu bir ekonomik modelin oluşturulması.....	291
a. Doğayla uyumlu bir ekonomik altyapının temel unsurları	295
i. Kamusal alanın büyütülmesi.....	299
ii. Planlama.....	302
iii. Şirket faaliyetlerinin sınırlanması.....	303
iv. iv - Ekonomi ve siyasetin birbirinden ayrılması	306
v. İhtiyat ilkesi	308
vi. Yerel üretim ve tüketim	310
vii. Tüketime düzenlenmesi	312
b. Yeşil Yeni Düzen	322
c. Nabüyüme (Küçülme).....	326
d. Yenilenebilir enerjiye geçiş.....	339
4. İklim adaleti.....	343
a. Nesiller arası iklim adaleti.....	347
b. Küresel Güney için iklim adaleti	355
c. Yerli halkların haklarına saygı.....	368
d. Kesişimsel şekilde iklim değişikliğinden daha fazla etkilenen grupların korunması	373
i. Düşük gelirli veya geliri olmayan kesimler	374
ii. Kadınlar.....	381
iii. Mülteciler.....	383
5. İyi yaşam ilkesi	385
III. Doğa-merkezli yeni bir anayasal düzenin kurulmasında	
 yüksek mahkemelerin rolü	389

A. İklim değişikliği karşısında uluslararası hukuk.....	397
1. İklim değişikliğiyle ilgili uluslararası çevresel hukukun gelişimi	398
2. Uluslararası hukukun iklim değişikliği karşısındaki yapısal sorunları.....	407
a. Devletlerin egemenliğine dayanan uluslararası hukuk sistemi.....	410
b. Kapitalizmin uluslararası hukuk üzerindeki hakimiyeti ..	413
3. Uluslararası yargısal organların iklim değişikliğine ilişkin öne çıkan kararları.....	421
a. Birleşmiş Milletler’e Yapılan Başvurular	421
i. Sacchi ve Diğerleri v. Arjantin ve Diğerleri (BM Çocuk Hakları Komitesi)	422
ii. Daniel Billy ve Diğerleri v. Avustralya (BM İnsan Hakları Komitesi).....	426
b. İHAM’ın Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve Diğerleri v. İsviçre Kararı	428
i. Eylem(sizlik)le İhlal Arasındaki Yeni Nedensellik Bağı.....	431
ii. İklim Değişikliğine İlişkin Başvurularda Derneklerin Dava Ehliyetinin Kabulü.....	432
iii. Paris Anlaşması’na Uyulup Uyulmadığının Yargısal Denetimi	434
iv. İklim Değişikliğine Bağlı Olarak Devletlerin Sözleşme’den Doğan Yükümlülükleri.....	436
B. Antroposen’de anayasa hukuku	438
1. Çevrenin anayasallaşması	441
a. Çevreye dair anayasal hükümlerin iklim değişikliği karşısındaki durumu	443
b. Anayasalardaki mevcut çevresel düzenlemelerin yeşil bir anayasal düzene zemin teşkil edip edemeyeceği.....	446
i. Yaşam hakkı	451
ii. Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı.....	453

iii. Sağlık hakkı.....	456
2. İklim değişikliğinin anayasalar üzerindeki etkisi.....	458
a. Doğa-merkezli anayasaların temel ilkeleri.....	460
b. Doğa-merkezli bir anayasa örneği olarak Ekvador Anayasası.....	465
c. Doğa-merkezli anayasalar gerçekten bir dönüşüm yaratıyor mu?.....	473
3. Ulusal yüksek mahkemelerin iklim değişikliğine ilişkin kararları	477
a. Filipinler.....	479
b. Nijerya.....	481
c. ABD	482
d. Ekvador	485
e. Güney Afrika.....	488
f. Kolombiya	490
g. Hollanda.....	494
h. İrlanda.....	497
i. Almanya	499
i. Bilime dayanan hukuksal gerekçelendirme.....	500
ii. “Müdahale benzeri ileri etki” kavramının ortaya çıkışı	502
iii. Yükün nesiller arasında adil şekilde paylaştırılması ilkesi	506
j. Fransa.....	509
SONUÇ	513
KAYNAKÇA.....	523